

Factsheet – Het verborgen prijskaartje

Gebaseerd op 'Het verborgen prijskaartje van de sociale impact van het Nederlandse bedrijfsleven' rapport van ABN AMRO & Impact Institute (2025)

Methodologie

Het onderzoek maakt gebruik van de True Pricing-methode om sociale kosten van bedrijfsactiviteiten te kwantificeren. Deze kosten zijn de verborgen prijs van het niet respecteren van mensenrechten, zoals:

- **Kinderarbeid**
- **Onderbetaling**
- **Dwangarbeid**
- **Onveilige werkomstandigheden**
- **Equal pay gap** (loonkloof tussen man-vrouw)

De True Pricing-methodologie zet deze schendingen om in financiële waarden en maakt daarmee duidelijk wat producten en diensten écht kosten voor mens en maatschappij. Dit helpt bedrijven hun verantwoordelijkheid te nemen en kansen te zien voor duurzame waardecreatie. De analyse bestrijkt 65 sectoren en handel met 140 landen/regio's.

Complexiteit van de mondiale waardeketen

Bedrijven die goederen en diensten inkopen of verkopen via ketens waar sprake is van mensenrechtenschendingen, dragen direct of indirect bij aan deze misstanden wereldwijd.

Zonder goede due diligence lopen bedrijven het risico hier onbedoeld aan mee te werken of ervan te profiteren. Ongeveer 70 procent van de internationale handel betreft producten en diensten die samenhangen met mondiale waardeketens. Door de complexe wereldwijde waardeketens is het voor bedrijven lastig om deze misstanden te herkennen en aan te pakken. Grondstoffen, onderdelen en diensten gaan vaak meerdere keren over grenzen voordat ze in eindproducten bij de consument terechtkomen.

Buitenlandse ketenpartners

De sociale kosten vinden grotendeels plaats bij buitenlandse ketenpartners van Nederlandse bedrijven, namelijk 76 procent van de totale sociale kosten, oftewel 31 miljard euro (zie Figuur 1). Voor de sectoren Industrie en Transport & Logistiek is dit zelfs 92 en 93 procent respectievelijk. Ook de sociale impact van de sector Food vindt met name plaats buiten onze landsgrenzen (94 procent). Alleen voor sectoren Gezondheidszorg en Overheid & Onderwijs geldt dat de impact grotendeels in Nederland plaatsvindt, met name bij de equal pay gap. Ondanks dat de grootste impact plaatsvindt bij buitenlandse ketenpartners, dragen Nederlandse bedrijven de verantwoordelijkheid, mede gestimuleerd door de CSRD en CSDDD, om hun negatieve sociale impact in de keten te mitigeren.

Kerncijfers

Totale verborgen sociale kosten van het Nederlandse bedrijfsleven:
bijna €41 miljard per jaar

41 miljard

Meest voorkomende schendingen:

Equal pay gap

Onderbetaling

Kinderarbeid

Herkomst van kosten:

76%

in buitenlandse waardeketens
(± €31 miljard)

24%

binnen Nederland
(± €9,4 miljard)

Sectoren met hoogste impact

Zakelijke dienstverlening

7,7 miljard

Industrie

6,2 miljard

Handel

3,8 miljard

Transport & Logistiek

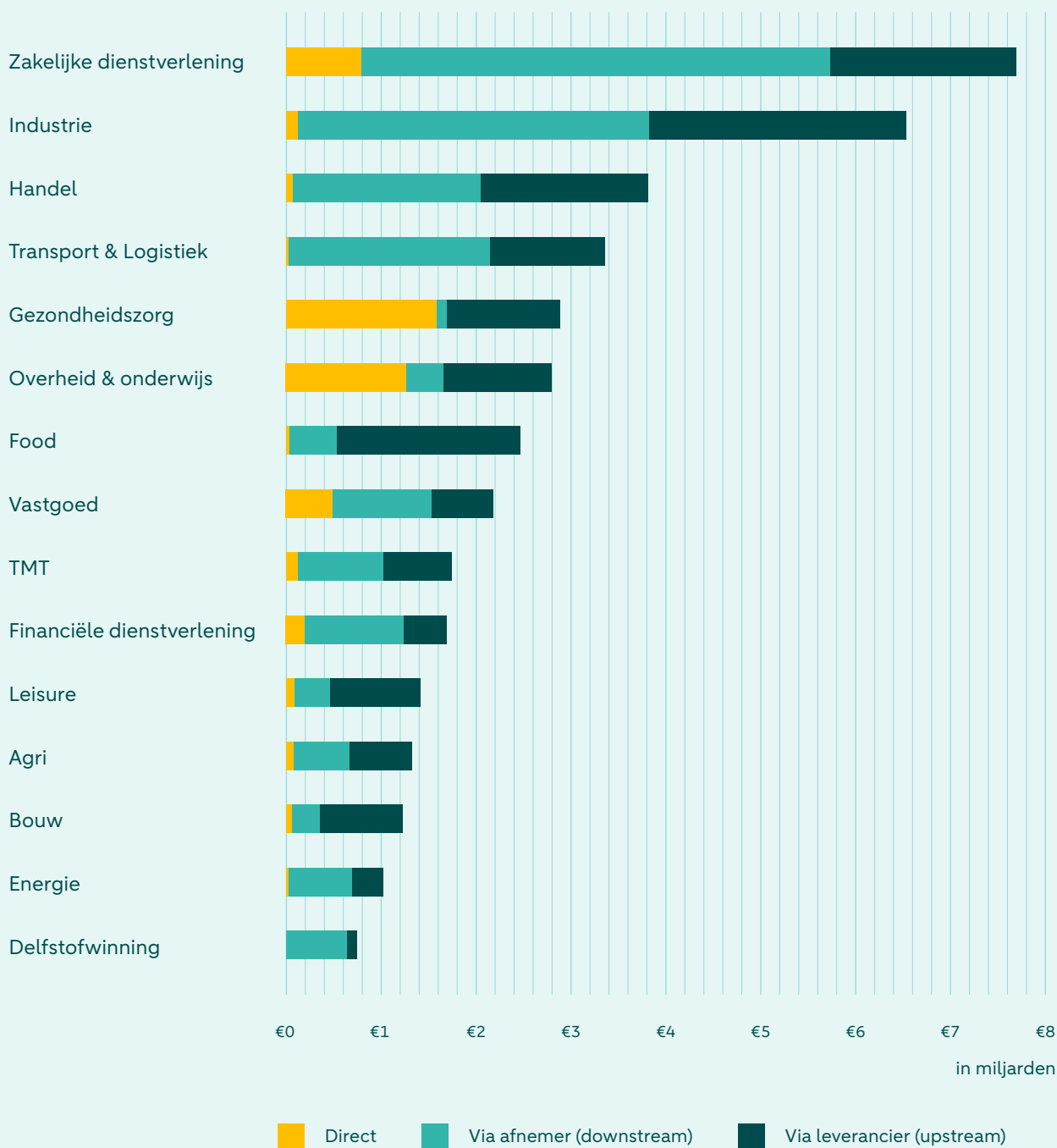
3,3 miljard

Fig. 1: Sociale kosten verdeeld in binnen- versus buitenland

Sector	Impact in miljarden euro's	Binnenlands	Buitenlands
Zakelijke dienstverlening	7,7	23%	77%
Industrie	6,2	8%	92%
Handel	3,8	18%	82%
Transport & Logistiek	3,3	7%	93%
Gezondheidszorg	2,9	65%	35%
Overheid & Onderwijs	2,8	54%	46%
Food	2,4	6%	94%
Vastgoed	2,2	45%	55%
TMT	1,7	27%	73%
Financiële dienstverlening	1,7	35%	65%
Leisure	1,4	18%	82%
Agri	1,3	10%	90%
Bouw	1,2	26%	74%
Energie	1,0	15%	85%
Delfstofwinning	0,7	4%	96%
Totaal	40,4	24%	76%

Bron: Impact Institute, bewerking ABN AMRO

Fig. 2: Totale verborgen kosten van het niet respecteren van mensenrechten per sector

Bron: Impact Institute, bewerking ABN AMRO

Belangrijkste schendingen per sector

Zakelijke dienstverlening

Onderbetaling en equal pay gap. Onderbetaling vindt met name plaats bij klanten in de keten (downstream). Een groot deel daarvan zijn klanten van uitzendbureaus, zoals tuinbouwbedrijven waar arbeidsmigranten werken.

Industrie

Onderbetaling. In deze analyse is de kledingbranche onderdeel van de sector Industrie. Veel van de kleding wordt geproduceerd in lagelonenlanden als Bangladesh, India, Cambodja en China. In die landen zijn de arbeidsomstandigheden vaak slecht en liggen de lonen onder het leefbare loon.

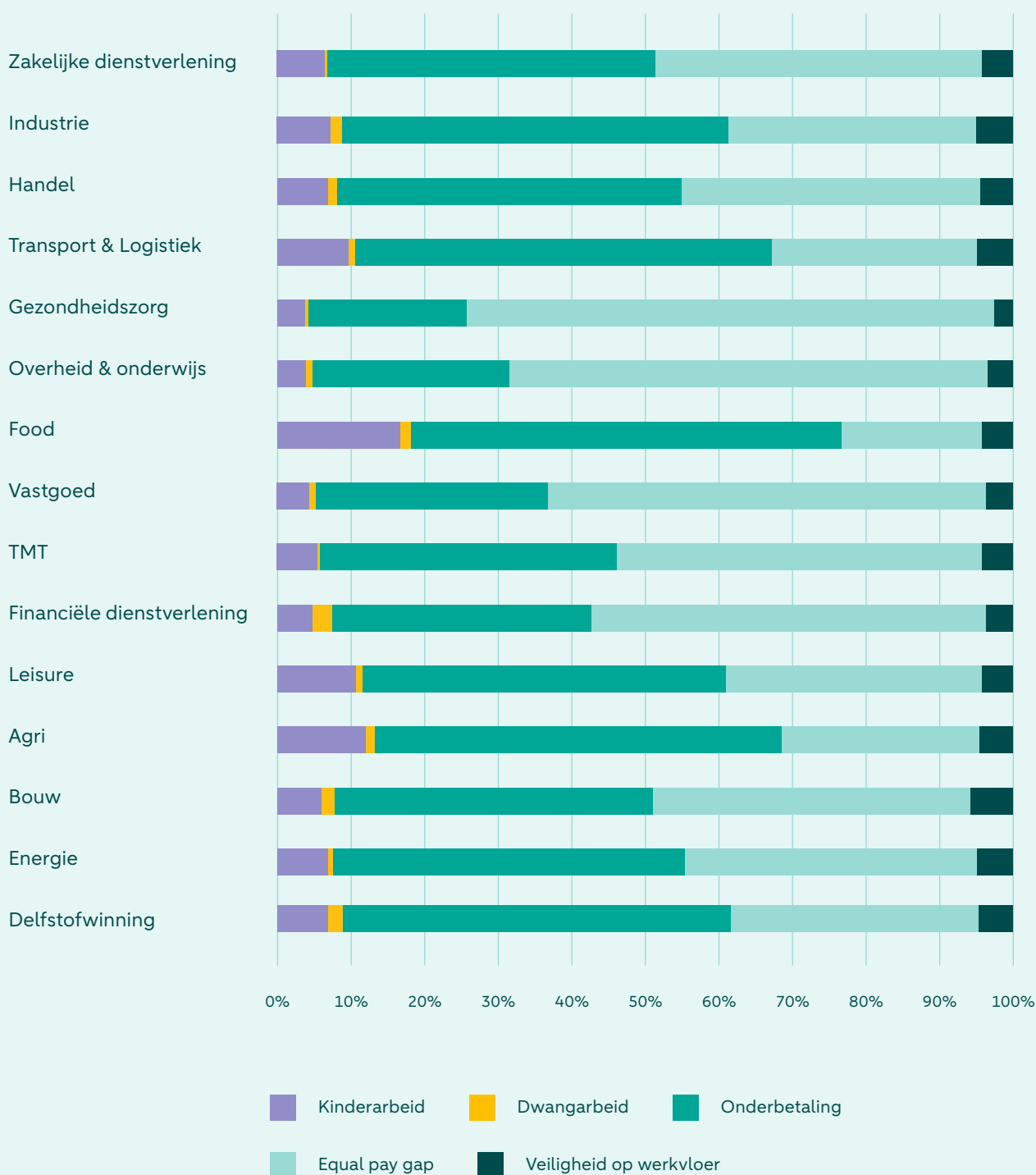
Transport & Logistiek

Onderbetaling. Zo worden buitenlandse vrachtwagenchauffeurs met enige regelmaat onderbetaald of moeten ze weken in hun vrachtwagen doorbrengen, aangewakkerd door de druk om goedkoop en flexibel transport te bieden.

Food & Agri

Onderbetaling en kinderarbeid. De grootste negatieve sociale impact ligt bij de leveranciers, waar de voedselproductie vaak afhankelijk is van arbeid. Het gaat dan bijvoorbeeld om cacaoplantages in West-Afrika waar boeren onderbetaald worden en ook kinderen werken.

Fig. 3: Procentuele verdeling indicatoren. Zwaartepunt sociale kosten verschilt per sector

Bron: Impact Institute, bewerking ABN AMRO. Impact kan zowel direct zijn als via ketenpartners

Aanbevelingen

- 01 Rekenen met echte prijzen voor producten & diensten
- 02 Implementatie OESO due diligence-proces
- 03 Streven naar leefbare lonen in de keten
- 04 Gelijke lonen beginnen bij het creëren van gelijke kansen (vooruitlopend op EU-wetgeving)

Wetgeving in aantocht

- 01 EU Gender Pay Directive (2026): rapportage & actie op loonkloof
- 02 CSRD (2027): rapportageverplichting duurzaamheid (inclusief sociale impact)
- 03 Forced Labour Product Ban (2027): producten vervaardigd met dwangarbeid verboden op de Europese markt
- 04 CSDDD (2028): ketenzorgplicht bij grote bedrijven